UNIUNEA NAŢIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA
THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS L' UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

Palatul de Justiție, București, Sector 5
Splaiul Independenței nr. 5
Cod poștal 050091
Tel: 313-4875; 316-0739; 316-0740;
Fax: (401) 313-4880;
unbr@unbr.ro www.unbr.ro

Nr. **1918/2012**

Data: **07/11/2012**

Către,

Administraţia Prezidenţială

Domnului Traian Băsescu
Preşedintele României

Uniunea Naţională a Barourilor din România, persoană juridică de utilitate publică, în temeiul art. 77 din Constituţia României, formulăm, înainte de promulgare,

CERERE DE TRIMITERE SPRE REEXAMINARE
a Proiectului de Lege PL-x nr. 436/2012

având ca obiect Propunerea legislativă privind unele măsuri pentru degrevarea instanţelor judecătoreşti, precum şi pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, pentru următoarele

MOTIVE:

În art. 15 al Propunerii legislative privind unele măsuri pentru degrevarea instanţelor judecătoreşti, precum şi pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, se prevede că:

„În aplicarea dispoziţiilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în recurs, cererile şi concluziile părţii, persoană juridică, pot fi formulate şi susţinute de către reprezentantul legal al acesteia sau de către persoana desemnată de acesta, dacă este licenţiată în drept".

Textul art. 13 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, prevede că *„Părţile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condiţiile legii. În recurs, cererile şi concluziile părţilor nu pot fi formulate şi susţinute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepţia situaţiei în care partea sau mandatarul acesteia, soţ ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licenţiată în drept”*.

Necesitatea reprezentării în recurs numai prin avocat ori consilier juridic este explicată în expunerea de motive ce a însoţit Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă: *„ca element de noutate, se propune ca redactarea cererii de recurs, precum şi exercitarea şi susţinerea recursului să se realizeze numai prin avocat sau consilier juridic, urmărindu-se în acest fel, impunerea unei rigori şi discipline procesuale şi evitarea introducerii unor recursuri în mod abuziv, în scop de şicană, sau informale, care nu se încadrează riguros în motivele de recurs; este o regulă care corespunde, în acelaşi timp, şi noii viziuni propuse asupra recursului, având în vedere specificul acestei căi extraordinare de atac, reflectat în condiţiile de exercitare, în procedura, precum şi în motivele de recurs, limitativ circumscrise respectării legalităţii”*.

Prin urmare, la adoptarea Codului de procedură civilă, legiuitorul a apreciat ca fiind corectă poziţia Comisiei de elaborare a acestui act normativ, conform căreia, faţă de noua configuraţie a căii de atac a recursului (tehnicitatea deosebită a acestei căi extraordinare de atac) se impune ca reprezentarea să aibă în mod exclusiv un caracter specializat pentru a se evita recursurile informe sau neîncadrabile în motivele limitativ prevăzute de lege, dar şi pentru a se asigura efectivitatea dreptului de a exercita această cale de atac. S-a apreciat, pe bună-dreptate, că în lipsa unei reprezentări specializate, calea recursului ar fi în multe cazuri o simplă iluzie şi un motiv suplimentar de dezamăgire pentru justiţiabil, deoarece neindicarea cu precizie şi claritate a motivelor de legalitate şi neîncadrarea lor în limitele restrictive prevăzute de lege ar conduce, inevitabil, la respingerea acestuia ca inadmisibil, fără o dezbatere în şedinţă publică, aşa cum se aşteaptă partea.

I. Aspecte de neconstituţionalitate.

a. Sunt încălcate dispoziţiile art. 24 alin. (2) din Constituţia României:

***„În tot cursul procesului, părţile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu”*.**

Constituţia garantează dreptul la apărare în forma specializată, adică realizată de un specialist în drept, care a dobândit dreptul de practică prin includerea într-un corp profesional ale cărui reguli de funcţionare şi organizare sunt stabilite prin lege.

Prin urmare, asigurarea dreptului la apărare nu poate fi realizată, în limitele constituţionale, apelându-se la orice persoană licenţiată în drept. Licenţa în drept nu reprezintă în niciun stat european, deci nici în România, o garanţie suficientă pentru exerciţiul reprezentării judiciare nici măcar în faţa instanţelor mai mici, cu atât mai puţin în cazul Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie (principala instanţă de recurs).

Dreptul pe care legea fundamentală îl recunoaşte cetăţeanului de a beneficia de apărare specializată, prin avocat, are drept corespondent firesc o obligaţie corelativă a statului: aceea de a permite implicarea în actul de reprezentare judiciară numai acelei categorii profesionale pe care Constituţia a identificat-o ca fiind aptă să asigure realizarea efectivă a „dreptului la apărare". Dacă statul, fără o justificare rezonabilă, permite ca reprezentarea judiciară să fie realizată de către *orice persoană licenţiată în drept*, înseamnă că permite ca principiile constituţionale să fie nesocotite, deoarece statul trebuie, în virtutea acestora, să se asigure nu numai de existenţa dreptului la apărare *in abstracto*, ci şi de exercitarea acestuia într-o formă care să asigure efectivitatea acestui drept, adică de către avocaţi, deoarece aceştia reprezintă categoria profesională identificată de Constituţie ca fiind factorul calificat pentru a conferi eficienţă dreptului la apărare.

b. Sunt încălcate dispoziţiile art. 21 alin. (1) şi (2) din Constituţia României:

„Orice persoană se poate adresa justiţiei pentru apărarea drepturilor, a libertăţilor şi a intereselor sale legitime.

***Nicio lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept"*.**

coroborate cu dispoziţiile art. 129 din Constituţia României:

***„Împotriva hotărârilor judecătoreşti, părţile interesate şi Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condiţiile legii"*.**

Este acceptat faptul că accesul la justiţie (art. 21) presupune şi accesul la exerciţiul căilor de atac (art. 129).

Accesul la justiţie, în forma exerciţiului căilor de atac este, un drept fundamental.

Potrivit jurisprudenţei constante a Curţii Europene a Drepturilor Omului, statele trebuie să se preocupe ca drepturile fundamentale recunoscute să fie efective. Aceasta presupune ca statele să adopte acele măsuri care se impun pentru ca dreptul recunoscut să poată fi exercitat într-o manieră care să dea posibilitatea realizării efective a acestuia, iar nu într-o formă care să îl facă iluzoriu.

Potrivit noii structuri a căii de atac a recursului, impusă de noul Cod de procedură civilă, care implică cunoaşterea profundă şi temeinică a legii, jurisprudenţei Înaltei Curţi de Casaţie, jurisprudenţei instanţelor europene şi a doctrinei, reprezentarea prin persoane care nu se bucură de o garanţie a standardelor profesionale realizate în mod unitar, la nivel naţional, se transformă într-un simplu exerciţiu formal, ineficient pentru justiţiabil. De altfel, aceasta a fost şi explicaţia oferită în expunerea de motive la noul Cod de procedură civilă.

c. Sunt încălcate dispoziţiile art. 75 alin. (1) din Constituţia României:

„Se supun spre dezbatere şi adoptare Camerei Deputaţilor, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi şi propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaţionale şi a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum şi proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele el, k), 1), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) şi (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) şi (5) şi articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii şi adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului”.

Dispoziţiile art. 73 alin. (3) lit. k) şi lit. l) din Constituţia României prevăd obligativitatea reglementării prin lege organică a unor domenii speciale, cum este contenciosul administrativ şi, respectiv, organizarea şi funcţionarea instanţelor judecătoreşti iar, în acest caz, prima Cameră sesizată trebuia să fie Camera Deputaţilor, situaţie în care Senatul ar fi fost Camera decizională.

Propunere legislativă a celor 7 senatori şi deputaţi a fost respinsă de către Senat la 15 octombrie 2012, dar adoptată, de către Camera Deputaţilor, în calitate de cameră decizională, la 23 octombrie 2012.

Există deci o gravă problemă de constituţionalitate deoarece, fiind o propunere legislativă care viza şi contenciosul administrativ, prima cameră sesizată ar fi trebuit să fie Camera Deputaţilor, astfel cum prevede art. 75 alin. (1) din Constituţie, şi nu Senatul, aşa cum s-a procedat. Pe de altă parte,

deoarece Senatul a respins propunerea, legea trebuia să se întoarcă, potrivit art. 75 alin. (4) şi (5), de la Camera Deputaţilor la Senat.

II. Aspecte de tehnică legislativă.

Proiectul de lege cuprinde grave necorelări ce ar putea conduce la practici judiciare diferite, contrar menţiunilor din ultimul raport al Comisiei MCV.

a. Deşi art. 15 prevede că *„În aplicarea dispoziţiilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în recurs, cererile şi concluziile părţii, persoană juridică, pot fi formulate şi susţinute de către reprezentantul legal al acesteia sau de către persoana desemnată de acesta, dacă este licenţiată în drept”,* dispoziţiile art. 21 alin. (3) teza II ale aceluiaşi act normativ prevăd că *„Întâmpinarea trebuie redactată şi semnată de avocatul sau consilierul juridic al intimatului, iar răspunsul la întâmpinare de avocatul sau consilierul juridic al recurentului”*. Cele două dispoziţii intră în contradicţie şi nu pot fi conciliate printr-o interpretare care să corespundă exigenţelor de logică juridică. Ar trebui să se accepte că, în cazul persoanelor juridice, întâmpinarea poate fi semnată numai de avocat sau consilier juridic, în timp ce cererea de recurs (act procesual mai dificil decât întâmpinarea, sub aspectul tehnicii de redactare) să poată fi redactată şi de către simpli licenţiaţi în drept, fără drept de practică profesională. Această concluzie, deşi corespunzătoare textelor legale, nu corespunde spiritului reglementării şi logicii.

b. Textul art. 15, care permite reprezentarea judiciară a persoanei juridice în recurs de către orice licenţiat în drept, intră în contradicţie vădită cu alte acte normative existente şi acceptate ca valori incontestabile ale unui sistem judiciar modern.

Această prevedere nu este circumstanţiată de faptul că este vorba de reprezentantul persoanei juridice, care este şi licenţiat în drept sau măcar salariat al acesteia.

Absenţa oricărei circumstanţieri a raporturilor dintre persoana juridică şi cel licenţiat în drept, desemnat să o reprezinte, deschide larg porţile practicării mascate a actelor specifice profesiei de avocat de către persoane care, deşi licenţiate în drept, nu au calitatea de avocaţi.

Textul art. 15, practic, goleşte de conţinut, în privinţa persoanelor juridice, atribuţiile care legal revin în mod exclusiv profesiei de avocat (şi, circumstanţiat de existenţa unui contract de muncă, consilierului juridic) – asistenţa şi reprezentarea juridică în faţa instanţelor judecătoreşti.

Propunerea legislativă intră în evident conflict cu prevederile art. 26 din Legea nr. 51/1995, potrivit cărora *exercitarea oricărei activităţi de asistenţă juridică specifică profesiei de avocat şi prevăzută la art. 3 de către o persoană fizică sau juridică ce nu are calitatea de avocat înscris într-un barou şi pe tabloul avocaţilor acelui barou constituie infracţiune şi se pedepseşte potrivit legii penale*. Cum mai poate fi acuzată o persoană care practică acte specifice profesiei de avocat (asistenţă şi reprezentare juridică în faţa instanţelor de recurs), dacă se acceptă textul art. 15 din propunerea legislativă, conform căruia *în recurs, cererile şi concluziile părţii, persoană juridică, pot fi formulate şi susţinute de persoana desemnată de reprezentantul legal, dacă este licenţiată în drept*? Nu cumva se merge până la a se permite exerciţiul actelor specifice profesiei de avocat oricărei persoane licenţiate în drept, golindu-se astfel de conţinut atribuţiile exclusive pe care legea le recunoaşte avocaţilor în domeniul asistenţei şi reprezentării judiciare?

III. Aspecte de oportunitate.

Nu în ultimul rând, trecând peste interesele legitime de apărare a profesiei noastre, vă rugăm să observaţi că starea sistemului de învăţământ universitar în domeniul juridic din ţară noastră nu ne dă dreptul să considerăm că simpla licenţă în drept, indiferent unde, în ce condiţii şi cu ce note ar fi obţinută, este de natură a garanta aptitudini profesionale demne de o reprezentare în faţa Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie.

Dispoziţia art. 15 din proiectul de lege este de natură a coborî reprezentarea judiciară în faţa instanţei de recurs la un nivel atât de scăzut, încât îl putem numi fără precedent, tocmai acum când, în contextul intrării în vigoare a noilor coduri, nevoia unei reprezentări calificate este mai mare ca oricând.

Cu deosebită consideraţie,

Preşedintele Uniunii Naţionale a Barourilor din România,

avocat dr. Gheorghe Florea